

LOVAČKO DRUŠTVO „JELEN“

Ibrahima Kapetanovića bb Gradačac

Na osnovu Zakona o Lovstvu (Službene novine FBiH 4/06) i Pravilnika o stručnoj službi za provođenje lovnoprivredne osnove (Službene novine FBiH 63/06), Stručna služba Lovačkog društva „Jelen“ donosi:

ELABORAT O PREBROJAVANJU DIVLJAČI

U Gradačcu, dana 2014. godine

M.P.

Ovlašteno lice

Uvod:

Ovim elaboratom, propisuju se vrijeme i načini prebrojavanja divljači u lovištu Gradašnica čiji je korisnik Lovačko društvo „Jelen“ iz Gradačca.

Za planiranje mjera lovnog gospodarenja, najznačajniji je uvid u **proljetnu brojnost** populacija divljači zbog planiranja godišnje reprodukcije kod svih vrsta. No, za uspješno praćenje dinamike populacija u lovištu, od bitnog značaja su i **kontrolna brojanja** u pojedinim dijelovima godine.

Prebrojavanje divljači podrazumijeva evidentiranje prisutnih jedinki određene vrste divljači u području, ali može istovremeno uključivati i druge važne podatke kao što su pol i starost jedinki. Moguće su dvije vrste prebrojavanja: potpuno prebrojavanje i djelimično prebrojavanje.

1. *Potpuno prebrojavanje* podrazumijeva evidentiranje svih jedinki određene vrste u određenom vremenu ili vremenskom intervalu na određenom prostoru (područje, lovište, revir). Osim pod izuzetnim okolnostima, kada se radi o ugroženim i prorijeđenim vrstama vezanim za određene male tipove specifičnih staništa, ili ograđenim lovištima krupne divljači, potpuno prebrojavanje je nepraktično i preskupo.
2. *Djelimično prebrojavanje* podrazumijeva evidentiranje jedinki određene vrste divljači na određenom (manjem) prostoru u određeno vrijeme.
3. Za neke vrste divljači (migratorne i sporedne) nismo obavezni da utvrđujemo egzaktno broj ili omjer polova. Za potrebe lovnog gospodarenja ovim vrstama dovoljno je utvrditi trend populacije u odnosu na protekli period- da li je on isti, raste ili opada. U ovu svrhu služimo se *indeksima brojnosti*.

Korisnici lovišta uglavnom se koriste različitim tehnikama djelimičnog prebrojavanja. Osnovna pretpostavka ovog prebrojavanja je da broj divljači treba pravilno procijeniti u određenom području koje je, u stvari, reprezent određenog tipa staništa zastupljenog u lovištu, tako da se dobijeni podaci mogu preračunati na ukupnu površinu tog tipa staništa za određenu vrstu divljači. Jako je važno dobro odabrati primjerne površine, pruge ili transekte, tako da su nam zastupljeni svi tipovi staništa za određenu vrstu divljači. Na primjer ako brojimo zečeve na pretežno poljoprivrednom zemljištu ili livadama, ne možemo izvršiti preračunavanje dobijenih podataka na dijelove lovišta koji su uglavnom pod šumom ili šikarama i obrnuto. Svakogodišnja

prebrojavanja važno je vršiti u istom vremenskom periodu i pod istim ili sličnim vremenskim uslovima ako je ikako moguće. Na osnovu višegodišnjih podataka moguće je ocijeniti i trend populacije određene vrste, te poduzeti odgovarajuće mjere u gospodarenju tom vrstom (kroz godišnje planove ili reviziju osnove).

S obzirom na glavne i sporedne vrste divljači u lovištu kojim gospodari LD Jelen, ovim elaboratom propisuju se načini prebrojavanja divljači u skladu sa njihovom važnošću.

1.0 Glavne vrste divljači

Glavne vrste divljači u lovištu su Srna (*Capreolus capreolus*), Divlja svinja (*Sus scrofa*), Zec (*Lepus europaeus*) i Fazan (*Phasianus colchicus*)

1.1. Prebrojavanje srna

Prebrojavanje srna obavljaće se u mjesecima februaru-martu dok su srne još u grupama-krdima, metodom transekata i metodom primjernih ploha u svih 12 sekcija.

Prebrojavanje će se obavljati vrši ujutro u vremenu od 06.00-09.00 h i uveče u vremenu od 15.30 do 18.30 h tri dana uzastopno. Svi prikupljeni podaci biće sumirani i obrađeni od strane Stručne službe. Služba će u obzir uzeti sve izvještaje o opažanju srna u lovištu tokom cijele godine.

1.2. Prebrojavanje divljih svinja

Prebrojavanje divljih svinja u lovištu, obavljaće se na dva načina:

Metodom osmatranja na hranilištima, u februaru-martu, tokom tri uzastopne noći. Prebrojavanje divljih svinja obavljaće se i metodom kružnih transekata utvrđivanjem tragova u snijegu, u periodu od kraja februara-početka marta, na području svih 12 sekcija

Stručna služba će dobijene podatke obraditi i sumirati, te eventualno dopuniti izvještajima sa terena tokom godine.

S obzirom da Lovačko društvo „Jelen“ od prošle godine vodi evidenciju o odstrelu divljih svinja po polnoj i starosnoj strukturi, za četiri godine, brojno stanje divljih svinja utvrđivaće se i metodom lovnog indeksa (povratnog računanja).

1.3 Prebrojavanje zečeva

Prebrojavanje zečeva u lovištu, obavljaće se na dva načina:

Metodom primjernih ploha veličine 600 hektara, u mjesecu martu. Dobijeni podaci preračunaće se na ukupnu lovnoproduktivnu površinu za zečeve u lovištu. Prebrojavanje zečeva obavljaće se i metodom osvjetljavanja, tokom tri uzastopne noći u mjesecu martu u vremenu od 21.00 do 24.00 h. Sve dostavljene podatke Stručna služba će sumirati, analizirati, te eventualno dopuniti podacima dobijenim na osnovu izvještaja sa terena tokom godine.

1.4 Prebrojavanje fazana

Utvrđivanje brojnosti fazana obavljaće se metodom primjernih ploha i transektima u proljeće, početkom parenja, jer se tada mužjaci glasaju okupljajući ženke na otvorenom terenu. Možemo se poslužiti i indeksom brojnosti, tako da u proljeće koristeći metodu transekata sa brojačkim tačkama registrujemo broj pjevajućih mužjaka. Sa se brojanjem na ovaj način počinje 30 minuta prije svitanja. Brojačke tačke se određuju na svakih 500 ili 1000 metara, a period slušanja je 2-5 minuta. Brojanje se završava dva sata poslije svitanja.

2.0. Sporedne vrste divljači

Sporedne vrste divljači u lovištu su Prepelica (*Coturnix coturnix*), Divlja patka (*Anas platyrhynchos*), Šljuka šumska (*Scolopax rusticola*)

2.1. Prebrojavanje divljih pataka

Prebrojavanje divljih pataka obavljaće se na dva načina:

Obilaskom duž vodenih tokova i močvarnih površina tokom mjeseca marta u lovištu na lokacijama: (navesti) u vremenu od dva uzastopna jutra od 06.00 do 08.00h., a takođe i prebrojavanjem na preletu na lokalitetima (navesti), tokom dvije uzastopne večeri od 16.00-19.00 h u mjesecu martu. Dobijeni podaci će se sumirati i obraditi.

2.2. Prebrojavanje šljuka

Broj šljuka, ustanovljavaće se brojanjem i na večernjem ili jutarnjem preletu u proljeće, a kontrolna brojanja biće obavljena u jesen pred početak lova.

2.3 Prebrojavanje prepelica

Za kontrolno brojanje prepelica u proljeće koristimo se metodom transekata sa brojačkim tačkama, sa osluškivanjem. Postupamo na sličan način kako je to opisano kod fazana. Registruje se broj pjevajućih mužjaka u najmanje tri prebrojavanja, najbolje tokom 15 dana po dolasku prepelica u proljeće. Ukupan dobijeni broj preračunava se na cijelu površinu odgovarajućeg staništa za prepelice. Sa svake brojačke tačke kao jedinicu površine uzimamo krug prečnika 400 metara. Takođe će se obraditi i svi izvještajni podaci o odstrelu prepelica tokom sezone.

3.0. Ostale vrste divljači

Brojnost lisica, kuna, divljih mačaka i drugih sitnih dlakavih predatora ustanovljavaće se prema tragovima u snijegu – metodom transekata, istovremeno u svim dijelovima lovišta ili na odabranim lokalitetima-na hranilištima za medvjede i vukove, za vrijeme prisutnosti sniježnog pokrivača.

Brojnost golubova, Corvida i pernatih grabljivica, utvrđivaće se metodom transekata, za vrijeme jutarnje ili večernje ishrane u poljima, grivnjaša i gavrana i na hranilištima za medvjede i divlje svinje. Svi ovi podaci dopuniće se na osnovu terenskih izvještaja tokom godine.

Prilozi:

- Obrasci za prebrojavanje divljači

Literatura:

1. Zakon o lovstvu (Službene novine FBiH 4/06)
2. Pravilnik o stručnoj službi za provođenje lovnoprivredne osnove (Službene novine FBiH 63/06)
3. Kunovac S: „Uputstvo za prebrojavanje divljači“, Šumarski fakultet Sarajevo i Federalno Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva, Sarajevo 2009.

Obrazac za prebrojavanje srneće divljači

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Dužina transeka:.....

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj transeka/brojačke tačke	Srndaći			Srne			Lanad
	Mladi	Srednji	Zreli	Mlade	Srednje	Zrele	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
UKUPNO:							
SVEUKUPNO OPAŽENIH GRILA:							

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje divljih svinja na hranilištima

Lovište:

Datum:

Naziv lokaliteta-hranilišta:

Koordinate: X=.....

Y=.....

Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;

Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;

Redni broj osmatranja	Dolazak divljih svinja (sat i minuta)	Veprovi			Krmače			Nazimad	Prasad	Odlazak svinja (sat i minuta)	Ponovni dolazak istih svinja (sat i minuta)
		Mladi	Srednji	Zreli	Mlade	Srednje	Zrele				
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											
UKUPNO:											
SVEUKUPNO OPAŽENIH DIVLJIH SVINJA:											

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje krupne divljači na osnovu tragova u snijegu

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Dužina transeka:.....

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj transeka	Vuk	Ris	Divlja svinja	Srna	Ostalo
	Broj jedinki/grla na osnovu tragova				
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
UKUPNO:					
SVEUKUPNO:					

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje zečeva osvjetljavanjem

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj transektu /brojačke tačke	Broj zečeva	Dužina transektu
1.		
2.		
3		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
UKUPNO:		

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje sitne divljači na primjernim plohama

Lovište:

Datum:

1. Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;	Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;
2. Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;	Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;
3. Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;	Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;
4. Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;	Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;
5. Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;	Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;

Redni broj plohe	Zečevi		Fazani				Jarebice poljske		Jarebice kamenjarke		Ostalo	
			Mužjaci		Ženke							
	Izašlo	Ušlo	Izašlo	Ušlo	Izašlo	Ušlo	Izašlo	Ušlo	Izašlo	Ušlo	Izašlo	Ušlo
1.												
UKUPNO:												
2.												
UKUPNO:												
3.												
UKUPNO:												
4.												
UKUPNO:												
5.												
UKUPNO:												

.....

Potpis brojača

.....

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje sitne divljači metodom transekata

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Dužina transekta:

Početak prebrojavanja: u : : sati;

Završetak prebrojavanja: u : : sati;

Redni broj transekta	Fazan		Zec	Jarebica poljska	Grivnjaš	Grlica	Ostalo
	Mužjaci	Ženke					
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
UKUPNO:							
SVEUKUPNO:							

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje pataka i drugih močvarica

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta (vodeni tok, močvarno područje):

Dužina pređenog puta uz vodeni tok:.....

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj osmatranja	Patka divlja Gluhara		Ostale patke	Ostale močvarice
	Mužjaci	Ženke		
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
UKUPNO:				
SVEUKUPNO:				

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje pataka i šljuka na preletu

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Početak prebrojavanja: u □□:□□ sati;

Završetak prebrojavanja: u □□:□□ sati;

Redni broj brojačke tačke	Divlja patka	Šljuka	Ostalo
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
UKUPNO:			

.....

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje fazana, prepelica, šljuka i jarebica na osnovu glasanja mužjaka

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Dužina transekta:.....

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj brojačke tačke	Fazan	Prepelica	Šljuka	Jarebica poljska	Jarebica kamenjarka
	Broj glasajućih mužjaka				
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
UKUPNO:					
SVEUKUPNO:					

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice

Obrazac za prebrojavanje Corvida i ostalih vrsta

Lovište:.....

Datum:

Naziv lokaliteta:

Dužina transekta:.....

Početak prebrojavanja: u : sati;

Završetak prebrojavanja: u : sati;

Redni broj brojačke tačke	Gavran	Vrana siva	Čavka	Svraka	Gačac	Kreja	Ostalo
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
UKUPNO:							
SVEUKUPNO:							

.....

Potpis brojača

M. P.

Ovlašteno lice